

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן ... שניה ויתרה.....1
- ב. מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למוזנות.....2
- ג. מתו בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין והיא נזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב ... בשקנו מידו.....4
- א. מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס ... אינו אלא כמשיב אבידה ופטור.....5
- א. אין נשבעין על טענת הרש שומה וקמן.....6
- ב. מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכליה בעי למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא אודי ליה אישתמוטי הוא דקא משתמיט ליה סבר עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכליה

7

דף נא.

א. מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן ... שניה ויתרה

כבר התבאר במסכת כתובות דף סט. שאם אין בית דין¹ יכולים לקבוע אומדן דעת האב, נותנים לנדונית בתו עישור מנכסיו, שנפלו בירושה², ואם נשארו כמה בנות, כל הנשאת ראשונה נוטלת עישור נכסים, והשניה עישור ממה שנשתייר וכן לשאר הבנות³. הניח שתי בנות ובן, ונשאה בת אחת

¹ שו"ע סימן קיג סעיף א

² עי' באה"ט (סק"ד) בשם שו"ת מהרי"ט (ח"א סימן כט) דהיינו לאחר הוצאות הקבורה, ונראה פשוט דה"ה לאחר נכזי ותשלום כל חובותיו, וכן כתובת האלמנה, ומשערים רק לפי הנכסים הראויים לירש, ועי' שו"ת רדב"ז (ח"ד סימן רנה).

³ שו"ע שם סעיף ד, שאם לא כן אם היו עשר בנות לא ישאר כלום. וכתבו התוס' (כתובות דף סח ע"ב ד"ה כל) שסתם דעת בני אדם כן שנותנים עישור ממה שיש לו, ולכן אין מחשבינן לכלן אלא לפי הבנות הבאות להנשא ולא לפי כל הבנות שנשארו, כמ"ש התוס'.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ונטלה נדוניא מן הבן כדינה, ואח"כ מת הבן ונמצא שנפלה כל הירושה⁴ לפני הבנות, יש אומרים שאין לשניה דין עישור נכסים⁵, הנזכר אלא חולקות בשוה⁶, ויש אומרים שגם הקטנה נוטלת תחלה נדוניא, ואח"כ חולקות בשוה⁷. וכן עיקר

ב. מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות

עוד התבאר שם דף סח: שחלוק דין המזונות מדין הפרנסה שהבנות נזונות מן המטלטלים ומן הקרקעות, ודוקא מבני חורין, אבל לא ממשעבדי⁸. ויש אומרים שאם נתחייב בשטר ובקנין בנפרד חוץ מהכתובה, גובין אף ממשעבדי⁹.

⁴ נראה פשוט דאיירי שנשארו מנכסים שירש הבן מהאב, אבל בנכסי האב שיוורשות אין שום הו"א שיש דין עישור, שלא תקנו אלא בירושת האב, ואפילו נתן האב נדוניא מרצונו אין השניה יכולה לתבוע אפילו בחיי האב פתחי חושן שם הערה קמ

⁵ בתוספות (ד"ה משום) נסתפקו לדעת ר' יוחנן (שהוא דעת השו"ע דלעיל) שאין הבת השניה נוטלת עישור נכסי משום רווח ביתא, כשיש כמה בנות שהעישור הוא יותר מהירושה, ונמצאת מפסידה אם תטול ירושה ולא עישור נכסי, אפשר שבזה אמרינן שנוטלת עישור ולא ירושה, או דילמא לא חילקו בזה.

⁶ שו"ע סימן קיג סעיף ח, ונמצא שהראשונה זכתה גם בנדוניא וגם בירושה, והטעם אמרו בגמרא דאיכא רווח ביתא, שהרי יורשת יותר מעישור נכסי, כתב בשו"ת מהר"ם אלשיך (סימן סט) דהיינו דוקא כשנישאת, אבל התחילה להוציא לצרכי נישואין קודם שמת הבן, ואח"כ מת הבן קודם שנישאת, לא זכתה במה שהוציאה, אלא חולקות בשוה, עיין שם. כתב בבית שמואל (ס"ק כא) בשם הר"ן שאם מכר האב הנכסים, שאם תטול מדין ירושה אינה יכולה לגבות מן הלקוחות, אמרינן שיכולה לגבות מדין נדוניא שטורפת מן הלקוחות. ויש לעיין בשלא נשאה הגדולה בחיי האב, ונמצא שלשתיהן מגיע עישור נכסי מחמת חוב דאב, אם יכולות לטרוף מן הלקוחות עישור נכסי לשתייהן.

⁷ רמ"א שם, וכתב הגר"א (ס"ק כד) שכן עיקר, שבירושלמי פסקו כר"ה דס"ל כן. והטעם דסוף סוף נטלה הגדולה עישור נכסי מן הירושה, ולכן נוטלת גם השניה. וקצת צ"ע, דאע"פ שממון ירושת האב הוא, מ"מ כבר זכה הבן בנכסים, וה"ז כירושת האב ולא ירושת האב, ואין לומר דמכח האב יורשים, וכמו שמצינו סברא דמכח אבוב דאב קאתינא, שלא אמרו כן אלא לגבי ירושה בקבר אבל לא בירושה בחיים, ואפשר דהוי כאילו מכר הבן, והרי יכולה הבת לטרוף מלקוחות, וה"נ גובה עישור מן הירושה, וכן משמע בגמרא. פתחי חושן שם הערה קמא

⁸ שו"ע סימן קיב סעיף ז. כגון ממה שמכר האב או שנתן במתנת בריא, וכתב הטור שאם נתן במתנת שכ"מ נזונות מהם, וכן פסק בשו"ע הו"מ (סימן רנב סעיף א), שחייב מזונות חל מיד במיתתו, ומתנת שכ"מ אינו חל אלא לאחר מיתה (עי' שו"ת חת"ס אהע"ז ח"א סימן קמד ובדברי האחרונים, ועי' עוד בפרק ז' הערה נא). כתב באבנ"מ (סק"י) שלאחר שעמדו בדין ונתחייבו במזונות, אפילו בנכסים מועטין, חייב כמלוא בשטר וגובים אף ממשעבדי. כתב עוד בבאה"ט (שם) בשם הרש"ך (ח"ג סימן צא) שהמצווה להוליך עצמותיו לא"י נרע ממתנת שכ"מ (ונראה שאין זה אלא לכל היותר משום מצוה לקיים דברי המת), ואם אין בנכסים כדי לזון הבנות אין מוליכין עצמותיו לא"י אלא נותנים למזונות הבנות.

⁹ שו"ע שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכן אם התחייב לזון בנותיו אף לאחר זמן בגרות, גובה אף ממשעבדי¹⁰.

ואין הבנות גובות מזונות מן השבה ששבהו נכסים לאחר מיתה¹¹, ולא מן הראוי.

ובפרנסה דעת הרבה פוסקים שמעיקר הדין אין גובין פרנסה אלא מן הקרקע¹², ונחלקו כשבאים לשום נכסי האב כדי לקבוע עישור הנכסים בשעת מיתה, אם שמין רק הקרקעות או שמין גם המטלטלין¹³, ואם לפי האומדנא היה נותן גם ממטלטלין לכו"ע נותנים גם ממטלטלין, ולכן בזמן הזה חשוב כאומדנא שנותנים גם ממטלטלין¹⁴.

דעת הרבה פוסקים שגובין פרנסה מן הראוי¹⁵.

אין הבת גובה פרנסתה עד שתנשא¹⁶, אבל החוב על האחים חל מיד בשעת מיתה האב, ואם מכרו האחים קרקע אביהם הבת גובה מהלקוחות¹⁷.

¹⁰ שו"ע שם סעיף ט. דכיון שאינו מתנאי ב"ד לא היישינן לצררי, וה"ה אם התחייב לזונם אחר שיתארסו, ובח"מ (ס"ק כא) כתב שהתחייב לאחר שנולדו הבנות, ומשמע דקודם שנולדו לא מהני, דהוי דשלב"ל, אא"כ באופן המועיל בדשלב"ל.

¹¹ שו"ע שם ק ב

¹² שו"ע סימן קיג סעיף ב, ואפילו לאחר תקנת הגאונים שכתובה ותנאי כתובה גובים אף ממטלטלים, פרנסה אינה מתנאי כתובה, וחזר דינם כבעל חוב וקיי"ל ממטלטלין דיתמי לא משתעבד לבע"ה, וכתב הח"מ (סק"ז) דאע"ג דקיי"ל דבע"ה דאחים הן, מ"מ דיין לבנות שימלו מן הקרקע. ונראה כונתו דסוף סוף לא לוו ממנה אלא שחכמים תיקנו ושעבדו נכסי הירושה לפרנסת הבנות, ונמצא שהשעבוד הוא מחמת נכסי האב, שהרי אילו לא ירשו כלום אינם חייבים בפרנסה. ועי' בבאה"ט (סק"ז) שהביא דעת כמה פוסקים שגובים פרנסה ממטלטלין, ובפת"ש (סק"ג) כתב בשם הבית מאיר שמסתפק כשמתו האחים ולא הניחו אלא מטלטלין, אפשר דהוי בכלל מטלטלי דיתמי ולא משתעבדי לבע"ה, ואף על גב דמתקנה גובין אף ממטלטלי דיתמי, אפשר שעל עישור נכסי לא היתה התקנה.

¹³ ברמ"א (שם) הביא ב' דיעות בזה, והיינו כשאין לבי"ד אומדנא בדעת האב אלא קובעים הפרנסה ע"פ עישור נכסים.

¹⁴ שו"ע שם

¹⁵ שו"ע שם ב

¹⁶ רמ"א סימן קיג סוף סעיף ד, אבל האומד עושים מיד לאחר מיתה, מיהו היינו דוקא כשהניח מטלטלין או מעות, וצריכים לידע אומד נכסיו בשעת מיתה כמ"ש לעיל (הערה קה), אבל כשהניח קרקע א"צ אומד מיד, שהרי הקרקעות ידועים. ועי' בית שמואל (סק"ח).

¹⁷ שו"ע סימן קיג סעיף ה. כדרך שכל בע"ה גובה מלקוחות (וכתב הב"ש (ס"ק טו) שאם מכר האב אין טורפים מהלקוחות, דרשות בידו לומר שלא יפרנסו בנותיו מנכסיו, ונראה דמה שהוצרך לזה הוא כשגובה עפ"י אומד, או השיא בת ראשונה, דהוי"א דכיון שנעשה אומדנא בחייו נשתעבדו נכסיו, קמ"ל שכשם שיכול לומר שלא יפרנסו, ה"נ יכול למכור, ואף על פי שלא הניח כלום אין גובים מלקוחות). ונראה פשוט דהיינו כשאין לאחים בני חורין, ואף לא משלהם, אבל כשיש משלהם, הרי קיי"ל אין גובין מלקוחות במקום שיש בני חורין.

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

עוד התבאר שם דף סט. שחובה על האחים לזון את הבנות מנכסי אביהם, ומשום כך אפילו בנכסים מרובים אין הבנים רשאים למכור¹⁸, מכל החלק המגיע למזונות הבנות¹⁹. עברו ומכרו, אפילו בנכסים מועטים מכרן קיים, ואין הבנות מוציאות מיד הלקוחות²⁰ ויש אומרים שאף מהמעות שקיבלו אין לבנות מזונות²¹, ויש אומרים שאם כבר החזיקו הבנות בנכסים אין מכרם קיים.

אולם פרנסה כלומר הנדוניא שחייבים לתת, כמו שנתבאר שם דף סח: אם מכרו האחים קרקע אביהם הבת גובה מהלקוחות²².

ג. מתו בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין והיא נזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב ... בשקנו מידו

עוד התבאר שם דף קא: שמת הבעל²³, הבת מוציאה מזונותיה מנכסים משועבדים כשאר בעל חוב. ודוקא שקנו מידו או שחייב עצמו במזונותיה בשטר, כלומר שצוה לכתוב השטר אפילו בלא קנין הוי כמו קנין, אבל אם פסקו בשעת קידושין ולא היה שם קנין הן הן הדברים שלא ניתנו לכתוב, כלומר לא נדברו הדברים הללו אלא משום חיבת החיתון ולא עלה על דעתם לגבותם ממשועבדים אלא מבני חורי, לפיכך אפילו נכתבו בשטר אינו כלום ואינה ניזונת ממשועבדים.

¹⁸ רמ"א ונו"כ אבהע"ז סימן קיב סעיף יא

¹⁹ וכתב הח"מ (ס"ק כג), אבל ממה שעודף על מזונותם יכולים למכור, כמ"ש הרמ"א שאין חייבים לצמצם מזונותיהם. ובביאור הגר"א (ס"ק כב) משמע דמכירה הוי כמכילים הממון, שאסור, מיהו אפשר דשם איירי ג"כ בחלק המזונות, ולא משמע כן.

²⁰ שו"ע סימן קיב סעיף יד.

²¹ רמ"א שם, ובשו"ע סימן צג סעיף כא משמע שנחלקו הפוסקים בזה לגבי מזונות אלמנה, ומשמע דה"ה לגבי מזונות הבת. ועי' שו"ע חו"מ (סימן קז סעיף ד ובאחרונים שם), וכתב הבי"ש (סק"ל) דמה שסתם כאן הרמ"א שאין גובין, משום שכאן היורשים מוחזקים ולכן דוחים הבנות, משא"כ בחו"מ סימן קז ששעבוד הבע"ח וזכות היורשים שוים, וצ"ע שלפי"ז אם תפסו הבנות אין מוציאים מידם. וכתב באה"ט (ס"ק יט) שאם פרעו לבע"ח מהמעות, לכונ"ע אין ניזונים מהם.

²² שו"ע סימן קיג סעיף ה. ונראה פשוט דהיינו כשאין לאחים בני חורין, ואף לא משלהם, אבל כשיש משלהם, הרי קי"ל אין גובין מלקוחות במקום שיש בני חורין. ועיין פתחי חושן חלק ט הערות פרק יב

²³ שו"ע ונו"כ שם ד

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ובדרף קב: התבאר שהנושא אשה²⁴ ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים, חייב לזונה במאכל ובמשקה חמש שנים הראשונים שאחר הנישואין מיד. ואם מת מוצאים מהיורשים²⁵, אולם אין הבת מוציאה מזונותיה מנכסים משועבדים והן הן הדברים שלא ניתנו לכתוב, כלומר לא נדברו הדברים הללו אלא משום חיבת החיתון ולא עלה על דעתם לגבותם ממשועבדים אלא מבני חורי, לפיכך אפילו נכתבו בשטר אינו כלום ואינה ניזונית ממשועבדים.

אולם אם קנו מידו²⁶, או שחייב עצמו במזונותיה בשטר, כלומר שצוה לכתוב השטר אפילו בלא קנין הוי כמו קנין, וגובה מנכסים משועבדים כשאר בעל חוב.

וכן אין²⁷ האלמנה ניזונת מנכסי בעלה אלא מבני חורין ולא ממשועבדים אלא אם קנו.

דף נא:

א. מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס ... אינו אלא כמשיב אבידה ופטור

כבר התבאר במסכת כתובות דף יח. שעל אף²⁸ שהנתבע מחבירו ומודה לו על מקצת תביעתו חייב שבועת "מודה במקצת" מן התורה על מה שאינו מודה, אבל אם לא תבעו אדם, אלא מעצמו אומר לחבירו – מנה היה לאביך בידי ונתתי לו חמשים, ונשאר לו חמשים בידי, פטור אף משבועת היסת, ואדרבה תבא עליו ברכה שמשיב אבידה הוא²⁹, שהרי אם היה רוצה היה שותק ואף אלו החמישים לא היה מחזיר אם היה רוצה להחזיק בממונו של זה שלא כדין, ובודאי אומר אמת.

²⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיד ד

²⁵ ב"ש שם ז

²⁶ עיין ב"ש שם ואבנ"מ בדעת הרמב"ם באיזה אופן מועיל הקנין וההתחייבות.

²⁷ שו"ע ונו"כ צג כ

²⁸ שו"ע ונו"כ שם עה ג

²⁹ לבוש סמ"ע שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם אמר³⁰ – מנה לך בידי ופרעתוך חמשים, והוא משיב – לא הייתי זכור כלל אבל עתה הזכרתני ולא פרעתני כלל, גם זה בכלל משיב אבידה ופטור אפי' משבועת היסת³¹.

אבל אם משיב – ידעתי מזה ולא רציתי לתובעך עדיין, אבל לא פרעתני כלל, בזה י"א³² שרואין הבית דין אם כמערים קדם להודות, אף שבועה דאורייתא חייב, ואם לאו פטור, ואם הבית דין אינם יכולים לידע אם כמערים או כמודה, ודאי פטור³³. וי"א³⁴ לעולם אפילו במערים פטור משבועה דאורייתא שכל שקדמה הודאה לתביעה, אין שבועה דאורייתא אולם שבועת היסת חייב לכו"ע³⁵.

א. אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן

עוד התבאר שם דף יח. אין³⁶ נשבעין על טענת חרש³⁷ או שוטה שהרי אינם בני דעת, ואין תביעתם תביעה ולא טענתם טענה. וכן על טענת קטן אפילו הוא עתה גדול אך תובע על מה שאירע כשהיה קטן אין נשבעין, דאיש כתיב בפרשה (שמות כב פסוק ו) **כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ**³⁸. איש ולא קטן.

וכן אם הקטן טוענו והוא כופר בכל ובא עד אחד והעיד לקטן אינו צריך לישבע, שהרי זה כאילו אין כאן תובע, שתביעת קטן אינו כלום דאיש כי יתן כתיב וי"א³⁹ שאם יש לו עד אחד צריך לישבע הכחיש העד. וכן עיקר⁴⁰. נמצאת אומר קטן שאומר לגדול מנה לי בידך, או אבא היה לו מנה בידך, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים או אין לך בידי כלום, הרי זה פטור משבועת התורה.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם פה לב

³¹ ולא שייך בזה כלל אם כמערים וכו', דהא הודה בעצמו דלולי הוא שהזכירו לא היה זכור.

³² סמ"ע שם עה ח

³³ נתיב"מ חדושים שם עה ז

³⁴ ש"ך שם עה ט

³⁵ כ"כ באורים שם אולם עיין ש"ך פה נו דלא ברירא ליה כולי האי ועיי"ש באו"ת ובנתיב"מ שהעיקר שפטור.

³⁶ שו"ע ונו"כ שם צו א

³⁷ וכי תימא חרש היכי טוען והא סתם חרש אינו שומע ואינו מדבר, שיוכל לטעון ברמיזה. שמ"ע שם א

³⁸ ונאמר שם בפסוק ח עד האלקים יבא דבר שניהם, השותה התורה העמדה בדין לתחילת הנתינה דבשניהן בעינן איש, שהנתינה תהיה מתחילה בשעת גדלות, לאפוקי קטן שהגדיל ותבעו בגדלותו. סמ"ע שם ב

³⁹ רמ"א שם

⁴⁰ וכן נראה עיקר לדינא, דהר"י הלוי (ר"י מינאש שבועות מב א) דס"ל דאין נשבע, אזיל לשיטתו דס"ל דאין מיחשב טענת ברי בתובעו על פי עד, אבל לפי דקיי"ל (לעיל סי' עה סעיף כג) דהוי טענת ברי הרי זה עדיף משבועת השומרים. והב"י (סעיף י) הכריע כן משום דרמב"ם כתב ג"כ כר"י הלוי. אורים שם ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אבל אם שמר דבר לקטן, וטען שאבד, הרי זה נשבע⁴¹ שבועת השומרים⁴², וי"א⁴³ שגם בזה אינו נשבע ואפילו תובעו כשהוא גדול אלא שהנתינה היתה כשהוא קטן אינו צריך לישבע, דאיש כי יתן כתיב, משמע שיהא איש בשעת נתינה ולא נתינת קטן.

אף על פי שאין נשבעין על טענת קטן שבועת התורה⁴⁴, אבל שבועת היסת נשבעין שתקנו להם חכמים ז"ל⁴⁵ לישבע להם היסת על טענתו, שלא כל אחד נוטל ממונו של קטן וילך לו⁴⁶. ואפילו היה קטן שאינו חרוץ לענין משא ומתן נשבעין היסת על טענתו, נמצאת למד שהקטן שטען על הגדול בין שהודה מקצת בין שכפר בכל הרי זה נשבע היסת, ואינו יכול להפכו על הקטן, שאין משביעין את הקטן כלל, ואפילו חרם סתם אין מטילין עליו, שאינו יודע לא עונש השבועה ולא עונש החרם⁴⁷. ויש אומרים⁴⁸ שאין נשבעין על טענתו אלא אם כן הגיע לעונת הפעוטות. אבל קודם לכן אין כאן כלל ממש בדבריו, ואפילו חרם סתם אין מחרימין ע"פ טענה שלו.

ב. מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין

אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכוליה בעי
למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז
פניו בפני בעל חובו ובכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא
אודי ליה אישתמוטי הוא דקא משתמיט ליה סבר עד
דהווי לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה
עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה

⁴¹ דעת המחבר שם

⁴² דשבועת שומרים אינה מחמת הטענה, רק הנתינה תיכף מחייבו שבועה, ומה לי גדול מה לי קטן, והא דדרשינן (ב"ק קו ב) כי יתן איש ולא קטן עירוב פרשיות יש ולא קאי על שומרים כלל. אורים שם ה

⁴³ רמ"א שם, ואם מסרו אביו לשמור, דהיה נתינה בגדלות רק התביעה מיתום קטן, דעת הסמ"ע (סק"ו) דאינו יכול להשביע, והש"ך (סק"ג) דעתו דיכול, וכן הסכמתי בתומים (סק"ב), ע"ש. ובלא"ה הא דעת הר"י הלוי (ר"י מיגאש שבועות מב א) ורמב"ם (פ"ה מט"ו ה"ט) בכל קטן להשביע שבועת שומרים, ועיין תומים דהנחתו בספיקא דדינא לשיטת האומרים מגו לפטור משבועה אמרינן א"כ אם יש לו מגו דלהד"ם או החזרתי אי לא מפטר משבועה, דבעלמא הוי ליה העזה, וזה לא שייך בקטן, וצ"ע אורים שם ז

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁵ משמעות הפוסקים דהוא תקנת הגאונים, ולכאורה אפשר דלא מלבם תקנו זה אלא דסבירא להו כשיטת היש אומרים בס"י ע"ה סי"ז בהגה על רגלים לדבר נשבעין היסת מדינא, וסבירא להו דהכא נמי טענת קטן לא גרע מרגלים לדבר, והיינו דסבירא להו דאפילו לא הגיע לכפעומות הוה רגלים לדבר. חבל יוסף – אולם המשפט שם

⁴⁶ סמ"ע שם ט

⁴⁷ סמ"ע שם יא

⁴⁸ רמ"א שם אורים י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז: שמדכתיב בתורה בפרשת שומר חנם (שמות כב פסוק ו, ח, י) פי יתן איש אל רעהו פסוק או כלים לשומר וגו' על פל אבדה אשר יאמר פי הוא זה וגו' וכתוב בפרשה שניה שבעת ה' תהיה בין שניהם וגו', דרשו רבותינו ז"ל שבועת ה' תהיה בין שניהם הולך גם כן למעלה על פסוק אשר יאמר כי הוא זה, ואמרו שאין חייבין שבועה מן התורה אלא בשמודה במקצת הטענה וכופר במקצתה, שכן משמעות פירוש הפסוק של אשר יאמר כי הוא זה, כלומר אשר יאמר הנטען כי דבר זה הוא מקצת ממה שנתת לי לשמור והמותר נגנב ממני והוא שומר חנם עליו, נשבע שלא פשע באותו מקצת שאומר שנגנב ממנו ונפטר, והוא הדין לכל טענות ותביעות שטוענין ממנו והוא מודה מקצת שחייב שבועה מן התורה.

לפיכך התובע⁴⁹ מחבירו ממון או הפיץ⁵⁰ שהיה יכול להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או החזרתיו לך או לקוח הוא בידי, אם הוא מודה מקצת ועל השאר טוען טענות אלו חייב שבועה מן התורה⁵¹.

ודוקא במודה מקצת, מחייבין ליה שבועה מן התורה מפסוק כי הוא זה, אבל כופר בכל ואין עד אחד מכחישו לא חייבתו התורה שבועה בין במלוה בין בפקדון, ומכל מקום חז"ל חשו לרשיעי המצויים בכל דור ולא ינשי דלא מעלי, והסיתו הדיינים להשביע כל הנתבעים הכופרים בכל, והיא שקראוה "שבועת היסת" על שם הסתתם שהסיתו הדיינים להשביע הנתבע הכופר בכל.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ פז א

⁵⁰ ר"ל לא מיבעי' ממון דאמרי' במודה מקצת שישבע כמ"ש בב"ק וב"מ וכתובות וגמין ושבועות דא"ר מ"מ אמרה תורה מ"מ הטענה ישבע כו' אשתמוטי קא משתמיט השתא אדהו לי זוזי ופרענא אלא אפי' בחפץ ג"כ י"ל אשתמוטי כמ"ש בב"מ ה' ב' ועתו' שם א' ד"ה למ"ד כו' ובהג"א שם ס"י ד"ה אף על גב דההיא כו' וכן בכופר הכל שגשבע היסת ג"כ צריך לטעמא דאשתמוטי משתמיט כמ"ש בשבועות מ' ב'. ביאור הגר"א שם א

⁵¹ אם יודע בעצמו אסור לקבל עליו השבועה לומר אנכי אשבע למען הפחיד חבירו אף על פי שאין בלבו לשבע שנאמר לא תשא ואמרו במכילתא לא תקבל. רבינו יונה בשערי תשובה אות מ"ה. חי' רע"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>